

Sygn. akt **VIII Ua 40/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch (spr.)
Sędziowie:	SSO Teresa Kalinka SSO Maria Gawlik
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2014r. w Gliwicach

sprawy z odwołania P. C. (C.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o zasiłek chorobowy

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 2 lipca 2014 r. **sygn. akt** VI U 9/14

oddala apelację.

(-) SSO Teresa Kalinka (-) SSO Mariola Szmajduch (spr.) (-) SSO Maria Gawlik

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt VIII Ua 40/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 listopada 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu P. C. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 11 kwietnia 2013r. do 25 kwietnia 2013r. oraz zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za ten okres wraz z odsetkami w łącznej kwocie 1.575,52 zł.

Ubezpieczony P. C. odwołał się od powyższej decyzji ZUS wnosząc o jej uchylenie lub zmianę. W uzasadnieniu odwołania podał, że nie zgadza się ze stanowiskiem organu rentowego, bowiem nie wykorzystał zwolnienia lekarskiego w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia. Odwołujący podniósł, że poinformował organ rentowy o tym, że ma zamiar podjąć pracę z dniem 23 kwietnia 2013r., oraz że jest gotów zwrócić wypłacony zasiłek chorobowy za okres

od dnia 23 kwietnia 2013r. do dnia 25 kwietnia 2013r. a mimo tego organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, którą domagał się zwrotu całości świadczenia.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

W uzasadnieniu ZUS podał, że zaskarżoną decyzję wydano na podstawie art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2013r. poz. 1442) oraz art. 17, art. 61 i art. 66 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2014r. poz.159). Organ rentowy wskazał, że odwołujący w czasie orzeczonej niezdolności do pracy podjął w dniu 23 kwietnia 2013r. zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R.. Jednocześnie ZUS nie stwierdził wpływu pisma od odwołującego informującego o podjęciu zatrudnienia. Zdaniem organu rentowego to odwołujący, w oparciu o art. 6 k.c. winien przedstawić dowody na poparcie swoich twierdzeń, czego dotychczas nie uczynił. Organ rentowy stanął na stanowisku, że pobrany przez ubezpieczonego w okresie od 11 kwietnia 2013r. do 25 kwietnia 2013r. zasiłek chorobowy jest świadczeniem nienależnym i ubezpieczony został zobowiązany do jego zwrotu.

Wyrokiem z dnia 2 lipca 2014r. (sygn. akt VI U 9/14) Sąd Rejonowy w Gliwicach zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do zasiłku chorobowego za okres od 11 kwietnia 2013r. do 22 kwietnia 2013r. oraz zobowiązał odwołującego do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres od 23 kwietnia 2013r. do 25 kwietnia 2013r. w kwocie 295,23 powiększonej o kwotę 19,87 zł tytułem ustawowych odsetek za okres do dnia 5 listopada 2013r.

Powyższy wyrok Sąd Rejonowy wydał w oparciu o następujący stan faktyczny.

Odwołujący P. C. w okresie od dnia 26 stycznia 2013r. do dnia 25 kwietnia 2013r. przebywał nieprzerwanie na zwolnieniu lekarskim z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą. Ostatnie zaświadczenie lekarskie odwołujący otrzymał na okres od dnia 11 kwietnia 2013r. do dnia 25 kwietnia 2013r. W okresie zwolnienia lekarskiego objętego sporem odwołujący odpoczywał, dochodził się siebie po podłamaniu psychicznym, szukał nowej pracy przez Internet i telefon.

Ustalono, iż z dniem 8 lutego 2013r. ustąpiło zatrudnienie odwołującego w (...) Spółce Akcyjnej w B.. Od znajomego odwołujący dowiedział się o możliwości pracy w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R. i złożył swoje dokumenty. W dniu 23 kwietnia 2013r. odwołujący przeszedł badania wstępne wykonane przez lekarza medycyny pracy, w czasie których stwierdzono zdolność do pracy, i jeszcze tego samego dnia odwołujący zawarł umowę o pracę na okres próbny.

Sąd Rejonowy ustalił, iż odwołujący zawiadomił żonę o umowie o pracę i w tym samym dniu 23 kwietnia 2013r. małżonka odwołującego K. C. zadzwoniła do siedziby organu rentowego informując pracownika ZUS, że odwołujący odzyskał zdolność do pracy i wnosi o wstrzymanie dalszej wypłaty zasiłku i pytając, czy organ rentowy potrąci należność za pozostałe 3 dni L-4, czy za cały okres. Pracownik ZUS poinformował K. C., że wypłata jeszcze nie nastąpiła. Nadto, pracownik ZUS wskazał K. C., że należy również sporządzić pisemną informację w tym zakresie. Ustalono, iż K. C., która zatrudniona jest w biurze rachunkowym, sporządziła takie pismo i przekazała je odwołującemu, żeby nadał na pocztę. Odwołujący w dniu 25 kwietnia 2013r. nadał to pismo w formie listu zwykłego. W aktach sprawy nie ujawniono pisma odwołującego w tym zakresie. Organ rentowy prowadził postępowanie w celu wykrycia pisma i ustalono – w notatce z dnia 25 listopada 2013r. – że do Oddziału wpłynęły jedynie pisma z dat: 24 października 2013r., 4 listopada 2013r. oraz 20 listopada 2013r. Pracownik organu rentowego telefonicznie zwracał się do odwołującego i ustalił (w notatce z dnia 16 grudnia 2013r.), że odwołujący nie posiada potwierdzenia na okoliczność złożenia pisma informującego o podjęciu zatrudnienia.

W dniu 30 kwietnia 2013r. odwołujący tytułem zasiłku chorobowego otrzymał kwotę 1.210,15 zł (kwota brutto – 1.476,15 zł). W tytule przelewu nie wskazano za jaki okres wypłacony jest zasiłek. Odwołujący był przekonany, że otrzymał wysokość zasiłku pomniejszoną o czas zatrudnienia, ale nie dzwonił do organu rentowego po wyjaśnienia.

Zaskarżoną decyzją z dnia 5 listopada 2013r. organ rentowy odmówił odwołującemu prawa do zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za okres od dnia 11 kwietnia 2013r. do dnia 25 kwietnia 2013r. oraz zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za powyższy okres wraz z odsetkami w łącznej kwocie 1.575,52 złotych.

Pismem z dnia 18 listopada 2013r. (data wpływu – 9 grudnia 2013r.) skierowanym do organu rentowego odwołujący wyjaśnił swoje stanowisko w sprawie i zwrócił się o wskazanie kwoty wraz z odsetkami, celem zwrotu zasiłku za okres od dnia 23 kwietnia 2013r.

Sąd Rejonowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o akta organu rentowego, przesłuchanie odwołującego oraz zeznania świadków: K. C. i A. K..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, iż odwołanie zasługuje na uwzględnienie:

Sąd Rejonowy wskazał, iż zgodnie z art. 84 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2013r. poz.1442) – zwanej dalej ustawą systemową – osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Dalej Sąd I instancji zacytował treść art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2014r. poz.159). – zwanej dalej ustawą zasiłkową – w myśl którego ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Powołując się na komentarz do art. 17 ustawy zasiłkowej, Sąd Rejonowy wskazał, iż zasadniczym celem zasiłku chorobowego jest kompensata utraconego przez ubezpieczonego dochodu wskutek wystąpienia czasowej, przejściowej niezdolności do zarabkowania. Celem tym nie jest natomiast uzyskanie dodatkowej korzyści obok wynagrodzenia, dlatego zasiłek chorobowy wypłacany jest nie obok, ale zamiast wynagrodzenia (A. Rzetecka-Gil, Komentarz do art. 17 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, Oficyna 2009).

Dalej Sąd Rejonowy wskazał, iż norma prawna zawarta w art. 17 ust.1 cytowanej powyżej ustawy określa dwie przesłanki, które powodują utratę prawa do zasiłku chorobowego:

1. wykonywanie pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy,
2. wykorzystywanie zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia.

Przesłanki te mają samoistny charakter, co oznacza, że spełnienie którejkolwiek z nich powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego.

Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd Rejonowy podkreślił, że jeżeli ubezpieczony pobiera świadczenia pieniężne wynikające z zasiłku chorobowego i jednocześnie wykonuje jakąkolwiek działalność zarobkową,

w tym prowadzi działalność gospodarczą, nie jest uprawniony do tych świadczeń, a organ rentowy może domagać się zwrotu wypłaconych świadczeń. Brak uprawnienia do świadczenia następuje również w przypadku innych form wykorzystywania zwolnienia lekarskiego (świadczenia rehabilitacyjnego) w sposób sprzeczny z jego przeznaczeniem, przez co należy rozumieć wykonywanie czynności mogących przedłużyć okres niezdolności do pracy. Celem zwolnienia od pracy jest bowiem odzyskanie przez ubezpieczonego zdolności do pracy, stąd w jego osiągnięciu przeszkodą mogą być wszelkie zachowania ubezpieczonego utrudniające proces leczenia i rekonwalescencję (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2005r., III UK 120/05, OSNP 2006, nr 21-22, poz. 338). Z całą pewnością za wykorzystywanie zwolnienia w sposób sprzeczny z jego celem można uznać podejmowanie czynności sprzecznych z zawartymi w zwolnieniu zaleceniami, natomiast ubezpieczony może, a nawet powinien wykonywać czynności, które lekarz mu zalecił. Sąd Rejonowy podzielił w pełni stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 25 lutego 2008r. (I UK 249/07, OSNP 2009/11-12/152), zgodnie z którym utrata prawa do zasiłku chorobowego dotyczy tylko okresu objętego zaświadczeniem (zwolnieniem) lekarskim, w którym nastąpiło podjęcie pracy zarobkowej, a nie całego okresu zasiłkowego (art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa).

Sąd Rejonowy zacytował art. 80 ustawy systemowej, w myśl którego w celu ustalenia prawa do świadczeń oraz ich wysokości ubezpieczeni zobowiązani są do:

- 1) przedstawiania stanów faktycznych mających wpływ na prawo lub wysokość świadczeń;
- 2) informowania o wszelkich zmianach mających wpływ na świadczenie;
- 3) przedkładania na żądanie środków dowodowych;
- 4) osobistego stawiennictwa, jeżeli okoliczności sprawy tego wymagają;
- 5) poddania się badaniom lekarskim, a także leczeniu lub rehabilitacji, jeżeli oczekuje się, że leczenie lub rehabilitacja przywróci zdolność do pracy lub spowoduje, że zdolność do pracy zostanie zachowana.

Natomiast zgodnie z art. 84 ust. 3 ustawy systemowej nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata.

Nadto zwrócił uwagę, że w postępowaniu w sprawach z ubezpieczeń społecznych zastosowanie znajduje ogólna zasada postępowania cywilnego, wynikająca z art. 6 k.c., zgodnie z którym ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Jeśli zatem wnioskodawca wywodzi określone skutki prawne z faktu wynikającego z jego dokumentacji lekarskiej, to na nim spoczywa obowiązek dostarczenia tej dokumentacji w celu wykazania prawdziwości swoich twierdzeń. Ubezpieczony może w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych wszelkimi dowodami wskazywać okoliczności, z których wywodzi skutki prawne, gdy z dokumentów wynika co innego.

Sąd orzekający w I instancji ocenił, iż postępowanie dowodowe wykazało, że odwołujący spełnił ciężący na nim obowiązek informowania o wszelkich zmianach mających wpływ na prawo do świadczenia. Odwołujący powiadomił organ rentowy o podjęciu pracy zarobkowej z dniem 23 kwietnia 2013r. Mimo braku potwierdzenia nadania pisma do organu rentowego przez odwołującego, świadkowie składający przed Sądem zeznania potwierdzili jego twierdzenia, a ich zeznania są wzajemnie spójne i uzupełniają się.

Tym samym, w ocenie Sądu Rejonowego, organ rentowy w oparciu o przepis art. 66 ustawy zasiłkowej mógł wstrzymać wypłatę zasiłku chorobowego za okres od dnia 23 kwietnia 2013r. Natomiast niespornym w sprawie było,

że świadczenie za okres od 23 kwietnia 2013r. do 25 kwietnia 2013r. w przypadku odwołującego jest świadczeniem nienależnym.

Organ rentowy uznał za nienależnie pobrane świadczenie zasiłek chorobowy za cały okres ostatniego zwolnienia odwołującego, tj. od dnia 11 kwietnia 2013r. do dnia 25 kwietnia 2013r., stosując w sprawie art. 17 ustawy zasiłkowej, co – w ocenie Sądu Rejonowego – nie było zasadne.

Zgodnie bowiem z art. 66 ust. 1-3 ustawy zasiłkowej wypłatę zasiłku wstrzymuje się, jeżeli prawo do zasiłku ustało albo okaże się, że prawo takie w ogóle nie istniało. Jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 15-17 i art. 59 ust. 6 i 7, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących oraz z innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. (...) Decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawie zwrotu bezpodstawnie pobranych zasiłków stanowi tytuł wykonawczy w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Sąd Rejonowy wskazał, iż art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej nie stanowi przepisu szczególnego w stosunku do art. 84 ust. 2 ustawy systemowej w tym znaczeniu, że wyłącza stosowanie tego ostatniego przepisu do nienależnie pobranych zasiłków chorobowych. Przepis art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej określa w szczególności sposób zasady potrącenia oraz egzekucji, nie wyłącza natomiast stosowania definicji nienależnie pobranych świadczeń, wynikającej z art. 84 ust. 2 ustawy systemowej, do nienależnie pobranych zasiłków chorobowych.

Zasiłki, do których prawo ustało albo nie istniało, są świadczeniami nienależnym, które ubezpieczony ma obowiązek zwrócić. Zwrot świadczenia nienależnego może nastąpić dobrowolnie, poprzez potrącenie z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących, jeśli takie otrzymuje, poprzez potrącenie z należnych ubezpieczonemu innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych, wreszcie mogą być ściągnięte w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Obowiązkowi zwrotu podlegają tylko zasiłki nienależnie pobrane, zaś zasiłki nienależnie wypłacone, z winy płatnika lub Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, nie podlegają zwrotowi.

W ocenie Sądu Rejonowego, skoro odwołujący zawiadomił organ rentowy o podjęciu pracy, istniały podstawy do wstrzymania wypłaty świadczenia lub domagania się zwrotu wypłaconego świadczenia, ale jedynie za okres świadczenia pracy przez odwołującego, tj. za okres za który zaistniały podstawy do pozbawienia prawa do świadczenia. Z uwagi na brak pisemnego zawiadomienia o ustaniu prawa do świadczenia, Sąd przyjął – czego odwołujący nie kwestionował – że zawiadomienie nie skutkowało dla organu rentowego obowiązkiem wstrzymania świadczenia, albowiem jego dowodowy walor nie został zachowany w postępowaniu przed organem rentowym, co skutkowało obciążeniem odwołującego z tytułu odsetek od nienależnego świadczenia.

Jednak, zdaniem Sądu I instancji, w sprawie brak było podstaw do stosowania wobec odwołującego swoistej sankcji z art. 17 ustawy zasiłkowej, za wykorzystanie zwolnienia lekarskiego niezgodnie z jego celem lub pracę podczas zwolnienia. Odwołujący nie rościł sobie prawa do zasiłku za okres od podjęcia pracy. Od dnia podjęcia pracy świadczenie było nienależne, ale postawa odwołującego i ujawnienie podjęcia zatrudnienia przed organem rentowym skutkują jedynie ustaniem prawa do świadczenia od chwili ustania przesłanek i obowiązkiem zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od podjęcia pracy (art. 84 ustawy systemowej), a nie pozbawieniem prawa do zasiłku za cały okres – należycie realizowanego, jak wykazało również niniejsze postępowanie – zwolnienia za czas niezdolności do pracy.

Z uwagi na spełnienie przesłanki zawartej w art. 84 ust. 3 ustawy systemowej Sąd Rejonowy uwzględnił odwołanie odwołującego.

Powołując się na treść art. 84 ust. 11 ustawy zasiłkowej, zgodnie z którym jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek za zwłokę, Sąd Rejonowy uznał, że odwołujący co prawda

zawiadomił organ rentowy o podjęciu pracy, jednak nie uczynił tego w sposób, który zobowiązywał organ rentowy do wstrzymania świadczenia, z uwagi na brak formy pisemnej (dla celów dowodowych). Z tego względu, Sąd Rejonowy uznał, że wraz ze zwrotem nienależnie pobranego świadczenia za okres od 23 kwietnia 2013r. do 25 kwietnia 2013r. odwołujący winien odpowiadać wobec organu rentowego z tytułu odsetek. Sąd zobowiązał odwołującego do zwrotu odsetek ustawowych od kwoty nienależnie pobranego świadczenia (295,23 zł) za okres do dnia wydania decyzji, nie naruszając granic odwołania oraz zakresu wynikającego z przedmiotu rozpoznania w zaskarżonej decyzji, w której przedmiot rozstrzygnięcia obejmował stan na dzień 5 listopada 2013r. Kwota odsetek 19,87 zł oraz matematyczna wysokość świadczenia za okres od 23 kwietnia 2013r. do dnia 25 kwietnia 2013r. nie były przez organ rentowy kwestionowane.

Mając na uwadze poczynione rozważania, Sąd Rejonowy zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do zasiłku chorobowego za okres od dnia 11 kwietnia 2013r. do dnia 22 kwietnia 2013r. oraz zobowiązał odwołującego do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres od dnia 23 kwietnia 2013r. do dnia 25 kwietnia 2013r. w kwocie 295,23 złotych powiększonej o kwotę 19,87 złotych tytułem ustawowych odsetek za okres do dnia 5 listopada 2013r.

Apelację od wyroku wniósł organ rentowy.

Zaskarżając wyrok w całości zarzucił:

- naruszenie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa poprzez uznanie, iż w niniejszej sprawie brak było podstaw do zastosowania sankcji wynikającej z ww. przepisu polegającej na utracie prawa do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia, skutkujące przyznaniem odwołującemu prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 11 kwietnia 2013r. do dnia 22 kwietnia 2013r.

- art. 66 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w zw. z art. 84 ust. 1-3 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie mimo, iż świadczenie zostało przez odwołującego pobrane wskutek okoliczności, o których mowa w art. 17 ustawy.

W oparciu o tak postawione zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części w jakiej sąd przyznał odwołującemu prawo do zasiłku chorobowego i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji ZUS powołał się na treść art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej z dnia 25 czerwca 1999r. wskazując, że ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 lutego 2014r. (SK 18/13) wskazał, że utratę zasiłku chorobowego na podstawie art. 17 ustawy zasiłkowej powoduje każde wykonywanie pracy zarobkowej, nawet w niewielkim rozmiarze, bez względu na charakter działalności i jej cel. Ostatnie zwolnienie lekarskie zostało ubezpieczonemu wystawione za okres od 11 kwietnia 2013r. do 25 kwietnia 2013r. i powinien on zwrócić pobrany zasiłek za cały okres zwolnienia.

Sąd Okręgowy w Gliwicach zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy przeprowadził w niniejszej sprawie prawidłowe i wyczerpujące postępowanie dowodowe i prawidłowo ustalił stan faktyczny. Sąd Okręgowy przyjął zatem ustalenia Sądu Rejonowego za własne.

Sąd Okręgowy zwraca uwagę, iż w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym, Sąd I instancji oparł swoje orzeczenie na przepisie art. 66 w zw. z art.17 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2014r. nr 159), oraz na art. 84 ustawy z dnia 13 października

1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2013r., poz. 1442), natomiast całkowicie pominął w swoich rozważaniach art. 13 ust.1 pkt 2) ustawy zasiłkowej.

Mimo to, mając na uwadze poczynione ustalenia faktyczne, wyrok Sądu I instancji należało uznać za słuszny, aczkolwiek częściowo w oparciu o inną podstawę prawną.

Odwołujący P. C. przebywał nieprzerwanie na zwolnieniu lekarskim z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą w okresie od dnia 26 stycznia 2013r. do dnia 25 kwietnia 2013r. Ubezpieczony do dnia 8 lutego 2013r. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w firmie (...) SA w B.. Z dniem 23 kwietnia 2013r. podjął zatrudnienie w firmie (...) Sp. z o.o. w R..

Organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 5 listopada 2013r. odmówił odwołującemu prawa do zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za okres od 11 kwietnia 2013r. do 25 kwietnia 2013r. tj. za cały okres wystawionego zwolnienia lekarskiego i zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za cały ten okres wraz z odsetkami.

Wydając zaskarżoną decyzję ZUS oparł się na treści art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2014r., poz. 159), zwanej ustawą zasiłkową.

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1 ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Sąd Okręgowy zwraca jednak uwagę, iż w okresie spornym P. C. pobierał zasiłek chorobowy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, nie był zatem ubezpieczonym w rozumieniu art. 17 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Przepis ten dotyczy sytuacji, gdy pracownik jest niezdolny do wykonywania pracy w trakcie trwania tytułu ubezpieczenia chorobowego i korzysta ze zwolnienia lekarskiego w sposób sprzeczny z jego przeznaczeniem np. w tym czasie wykonuje pracę u innego pracodawcy lub też w inny sposób nie stosuje się do zaleceń lekarza.

Również Sąd Rejonowy nieprawidłowo powołał się na treść art. 17 ustawy zasiłkowej, wskazując ten przepis jako podstawę rozstrzygnięcia sporu.

W ocenie Sądu Okręgowego podstawę do wyłączenia prawa odwołującego do zasiłku chorobowego a w konsekwencji żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia stanowi art. 13 powołanej ustawy z dnia 25 czerwca 1999r., który to przepis reguluje przypadki, w których zasiłek chorobowy nie przysługuje po ustaniu tytułu ubezpieczenia.

Zgodnie treścią art. 13 ust. 1 zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy:

- 1) ma ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 2) kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby;
- 3) nie nabyła prawa do zasiłku w czasie ubezpieczenia, w przypadkach określonych w art. 4 ust. 1;
- 4) jest uprawniona do zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego;

5) podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu rolników określonego w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sąd orzekający w II instancji zwraca uwagę, iż art. 13 ustawy zasiłkowej, w przeciwieństwie do art. 17 tej ustawy nie stanowi, iż w przypadku wypełnienia przesłanek z tego przepisu, pobierający zasiłek chorobowy traci prawo do tego zasiłku „za cały okres tego zwolnienia”.

W myśl powyższego przepisu P. C. nie ma zatem prawa do zasiłku chorobowego od dnia 23 kwietnia 2013r., bowiem w tym dniu podjął nowe zatrudnienie w firmie (...) Sp. z o.o. w R., stanowiące tytuł do objęcia go obowiązkowo ubezpieczeniem chorobowym. Spełnił zatem przesłanki z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej.

Słusznie zatem Sąd Rejonowy, mimo iż nieprawidłowo powołał się na treść art. 17 ustawy zasiłkowej uznał, iż odwołujący ma prawo do zasiłku chorobowego za okres od 11 kwietnia 2013r. do 22 kwietnia 2013r., natomiast nie ma prawa do zasiłku chorobowego za okres od 23 kwietnia 2013r. do 25 kwietnia 2013r. tj. za okres od dnia podjęcia zatrudnienia do zakończenia zwolnienia lekarskiego.

Podstawę do żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia stanowi art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2013r., poz.1442), zwanej ustawą systemową w związku z cytowanym wyżej art. 13 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2014r., poz. 159), a nie w zw. – jak błędnie przyjął Sąd Rejonowy – art. 17 tej ustawy.

Należy wskazać że – jeżeli przepisy szczególne nie zawierają odrębnej definicji świadczenia nienależnie pobranego – art. 84 ustawy systemowej znajduje zastosowanie do wszystkich ubezpieczeń społecznych, w tym także do ubezpieczenia w razie choroby i macierzyństwa, co wynika jednoznacznie z art. 1 pkt 3) tej ostatniej ustawy, która sama nie definiuje pojęcia świadczenia nienależnie pobranego.

W tym miejscu należy powtórzyć za Sądem Rejonowym, że art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej nie stanowi przepisu szczególnego w stosunku do art. 84 ust. 2 ustawy systemowej w tym znaczeniu, że wyłącza stosowanie tego ostatniego przepisu do nienależnie pobranych zasiłków chorobowych. Przepis art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej określa w szczególności sposób zasady potrącenia oraz egzekucji, nie wyłącza natomiast stosowania definicji nienależnie pobranych świadczeń, wynikającej z art. 84 ust. 2 ustawy systemowej, do nienależnie pobranych zasiłków chorobowych (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2012r., I UK 194/11, LEX nr 1227962,

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy systemowej osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

W myśl ust. 2 za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Zgodnie z ust. 3 nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy słusznie uznał, iż świadczeniem nienależnie pobranym był zasiłek chorobowy, jaki został wypłacony odwołującemu za okres od 23 kwietnia 2013r. do 25 kwietnia 2013r. tj. za okres od dnia podjęcia zatrudnienia u nowego pracodawcy.

Jak wyżej wskazano, świadczenie to zostało przez organ rentowy wypłacone, mimo zaistnienia w tym okresie okoliczności wskazanych w treści art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej tj. w sytuacji gdy odwołujący podjął zatrudnienie rodzące nowy tytuł do objęcia go ubezpieczeniem chorobowym.

P. C. nie kwestionował, iż sporne świadczenie za okres od 23 dnia kwietnia 2013r. do dnia 25 kwietnia 2013r. mu się nie należy i już w treści odwołania, jak i podczas całego postępowania wskazywał gotowość zwrotu nienależnie pobranej kwoty za okres od 23 kwietnia 2013r. wraz z odsetkami.

Jednocześnie, w ocenie Sądu Okręgowego, odwołujący wykazał, iż nie pobrał nienależnie zasiłku chorobowego w sposób świadomy, gdyż z dniem podjęcia zatrudnienia zawiadomił organ rentowy o tym fakcie i wniósł o wstrzymanie wypłaty zasiłku od daty podjęcia zatrudnienia.

Prawidłowo zatem Sąd I instancji zobowiązał odwołującego do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres od 23 kwietnia 2013r. do 25 kwietnia 2013r. w kwocie 295,23 zł oraz odsetek w kwocie 19,87 zł za okres do dnia 5 listopada 2013r.

Zasądzając odsetki do daty wydania zaskarżonej decyzji, Sąd Rejonowy miał na uwadze treść art. 84 ust. 11 ustawy systemowej, zgodnie z którym jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek za zwłokę.

Ubezpieczony wprawdzie zawiadomił ZUS o podjęciu zatrudnienia u nowego pracodawcy i do daty wydania zaskarżonej decyzji pozostawał w przekonaniu, że wypłacony mu zasiłek chorobowy nie obejmuje okresu od 23 kwietnia 2013r. do 25 kwietnia 2013r., jednocześnie jednak w dacie wypłaty świadczenia ZUS nie dysponował pisemnym zawiadomieniem odwołującego, co skutkowało wstrzymaniem wypłaty świadczenia. Nadto ubezpieczony nie kwestionował konieczności zwrotu świadczenia za okres od 23 kwietnia 2013r. wraz z odsetkami.

Mając zatem na uwadze stan faktyczny sprawy i treść cytowanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy uznał, iż zaskarżony wyrok jest prawidłowy, mimo zastosowanej przez Sąd I instancji częściowo nieprawidłowej podstawy prawnej.

Natomiast nie mogły się ostać zarzuty apelacji, w której organ rentowy zarzucił naruszenie art. 17 ustawy zasiłkowej, gdyż przepis ten nie znajduje zastosowania w przedmiotowej sprawie.

W konsekwencji Sąd odwoławczy, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji.

SSO Teresa Kalinka SSO Mariola Szmajduch (ref.) SSO Maria Gawlik